

Justitsministeriet

Civil- og Politiafdelingen

Kontor: Politikontoret
Sagsnr.: 2006-150-0273
Dok.: AKJ41284

Endelig besvarelse af spørgsmål nr. 433 fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del).

Spørgsmål:

”Ministeren bedes redegøre for andre landes erfaringer (f.eks. Norge og Spanien) med behandling af voldtægtssager, herunder antal anmeldte voldtægter i forholdt til sager, hvor der rejses tiltale.”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Udenrigsministeriet og Justits- og Politidepartementet i Norge.

Udenrigsministeriet har oplyst følgende:

”Voldtægtsforbrydelser hører under ind under den spanske straffelov afsnit VII, forbrydelser mod seksuel frihed og seksuel skade, §§ 178-181. For sådanne forbrydelser vil i henhold til § 191 "offerets eller den legale repræsentants tilgivelse ikke gøre, at den strafferetlige aktion eller det strafferetlige ansvar bortfalder. Alle anmeldte voldtægtssager, som bliver fremstillet for en dommer, vil derfor ende med en tiltale eller anklage, hvorved straffesagen bliver iværksat. Efter det oplyste behandledes 7.083 sager om seksuel aggression ved de spanske domstole i 2005. Heraf drejede 190 sig om voldtægtssager. Strafferammen for de seksuelle aggressioner er fængsel mellem 6 og 12 år.”

Justits- og Politidepartementet i Norge har oplyst følgende:

”Lovgrundlaget
I Norge rammes voldtækt av Straffelovens § 192 :

§ 192. Den som

- a) skaffer seg seksuell omgang ved vold eller ved truende atferd, eller
- b) har seksuell omgang med noen som er bevisstløs eller av andre grunner ute av stand til å motsette seg handlingen, eller

c) ved vold eller ved truende atferd får noen til å ha seksuell omgang med en annen, eller til å utføre tilsvarende handlinger med seg selv, straffes for voldtekt med fengsel inntil 10 år. Ved vurderingen av om det er utøvd vold eller truende atferd eller om fornærmede var ute av stand til å motsette seg handlingen, skal det legges vekt på om fornærmede var under 14 år.

Straffen er fengsel i minst 2 år dersom

- a) den seksuelle omgang var samleie, eller
- b) den skyldige har fremkalt en tilstand som nevnt i første ledd bokstav b for å oppnå seksuell omgang.

Fengsel inntil 21 år kan idømmes dersom

- a) voldtekten er begått av flere i fellesskap,
- b) voldtekten er begått på en særlig smertefull eller særlig krenkende måte,
- c) den skyldige tidligere er straffet etter denne bestemmelsen eller etter § 195, eller
- d) den fornærmede som følge av handlingen dør eller får betydelig skade på legeme eller helse. Seksuelt overførbart sykdom og allmennfarlig smittsom sykdom, jf. smittevernloven § 1-3 nr. 3 jf. nr. 1, regnes alltid som betydelig skade på legeme eller helse etter denne paragrafen.

Den som ved grov uaktsomhet gjør seg skyldig i voldtekt etter første ledd, straffes med fengsel inntil 5 år. Foreligger omstendigheter som nevnt i tredje ledd, er straffen fengsel inntil 8 år.

Fakta/tall voldtekt

I 2005 ble det i Norge anmeldt 768 voldtekter. Tilsvarende tall for 2004 var 698. Anmeldte voldtekter (strl § 192,1 og 2 ledd) har økt relativt betydelig den siste femårsperioden med til sammen 26.7 %. Denne utviklingen har også gjort seg gjeldene siste år med en økning på 10 %, eller 70 saker.

Frifinnelsesprosenten i voldtektssaker har i følge tilgjengelige statistikk opplysninger vært meget høy i flere år. Selv om tallmaterialet er lite for det enkelte år, og selv om det er enkelte feilkilder i statistikkgrunlaget, rokker det ikke ved at frifinnelsesprosenten er svært høy for denne sakstypen sammenliknet med andre forbrytelseskategorier. Tall fra Riksadvokaten viser at frifinnelsesprosenten for voldtektssaker etter straffelovens § 192 første og annet ledd i 2003 var 24.7, mens den i 2004 var hele 40.5 %. Den gjennomsnittlige frifinnelsesprosenten for alle forbrytelser var 7.1 % i 2003 (for alle seksuallovbrudd var den 11.2 %), og henholdsvis 7.6 % og 15.1 % i 2004. Samtidig er andelen påtaleavgjorte saker om innebærer irettføring blitt lavere. Dette er en utvikling som bekymrer både Justisdepartementet og Riksadvokaten.

Igangsatte tiltak

I løpet av de siste årene er det iverksatt flere viktige arbeider for å styrke situasjonen for ofre for seksuelle overgrep. Som et ledd i dette arbeidet, ble det lagt frem

en handlingsplan for å bekjempe vold i nære relasjoner, i juni 2004. Planen inneholder flere tiltak for å bedre situasjonen for personer som har vært utsatt for vold og seksuelle overgrep, herunder styrking helsetjenestetilbudet og tiltak for å heve kvaliteten på sporsikring, etterforskning. Det er også tatt initiativ ovenfor Riksadvokaten til utarbeidelse av et rundskriv som tydeliggjør rutinene for behandling av voldtektssaker, ikke minst med hensyn politi og påtalemyndighetens samarbeid med andre instanser.

Riksadvokatens arbeidsgruppe

- Med utgangspunkt i den bekymringsfullt høye frifinnelsesprosenten i voldtektssaker har Riksadvokaten nedsatt en intern arbeidsgruppe fra påtalemyndigheten og politiet for å undersøke nærmere kvaliteten på tiltalevedtakene i voldtektssaker som har endt med frifinnelse i retten og se nærmere på statistikkgrunlaget i STRASAK for voldtektssaker. Med utgangspunkt i utredningen skal gruppen legge frem forslag tiltak rettet mot politi og påtalemyndighetens arbeid med sakstypen. Rapporten skal etter planen ferdigstilles i løpet av 2006.

Tiltak i regi av Helse- og omsorgsdepartementet

- Helse- og omsorgsdepartementet bevilger stimuleringsmidler til etablering og kompetanseheving av mottaksfunksjoner for vold og voldtektsrammede ved minimum en interkommunal legevakt i hvert fylke.
- Det etablert en arbeidsgruppe som skal utvikle en veileder/manual for helsetjenesten i forhold til volds- voldtektsmottak. Arbeidsgruppen skal utarbeide forslag til veileder for helsetjenesten på følgende områder:
- Felles registreringsrutiner for vold og seksuelle overgrep ved aktuelle mottak
- En felles manual/journalmal med hensyn til kriminalteknisk, sporsikringsmessig, medisinsk og psykologisk undersøkelse ved hjelp av en gjennomgang av eksisterende veiledere/manualer og journalmal
- Rutiner for samarbeid med spesialisthelsetjenesten med hensyn til utredning, behandling og viderehenvisning
- Rutiner for å sikre videre oppfølging i kommunenes helse- og velferdstjenester
- Anbefaling i forhold til sikring av kompetanse hos personell i mottak

Voldtektsutvalg

- Justisdepartementet vil i løpet av kort tid sette ned et utvalg som skal utrede situasjonen til personer som har vært utsatt for voldtekt. Dette arbeidet skal ta utgangspunkt i regjeringens målsetting om å styrke situasjonen for voldtektsutsatte. Utvalget skal blant annet vurdere forebyggende tiltak og tiltak for å bidra til at ofrene blir møtt av offentlige instanser på en bedre og mer samordnet måte. Utredningen skal bygge på de anbefalinger som gis av riksadvokatens arbeidsgruppe som undersøker kvaliteten på påtalevedtak i voldtektssaker som har endt med frifinnelse mv., og Sosial- og helsedirektoratets arbeidsgruppe som utarbeider veileder for helsetjenesten til volds- og voldtektsmottak.”